

Signalizácia

Dnešná signalizácia je zameraná najmä na jablone, hrušky a egreše. Radi by sme vopred upozornili, že majú je za bežných podmienok obdobím zvýšenej škodlivosti **podkopáčikov**, ktoré patria medzi tzv. mínujúcich škodcov jabloní. Podkopáčičky začínajú lietať po odkvitnutí jabloní. Konkrétne sa budeme venovať **podkopáčikovi špirálovému a podkopáčikovi ovocnému**. Práve začiatkom mája pozorujeme zvýšené riziko ich škodlivého výskytu, keď dochádza k liahnutiu a rojeniu dospelých jedincov. Hospodársky významné poškodenie vzniká predovšetkým v teplejších oblastiach Slovenska, ako sú okresy Dunajská Streda a Komárno, ale aj južné časti okresov Galanta, Šaľa a Nové Zámky. Na ostatnom území Slovenska sú škody zvyčajne menej výrazné. Ako prebieha poškodzovanie? Larvy prenikajú do listov, kde vyžierajú vnútorné pletivá rastlín. Pohyb škodcu je kruhovitý, pričom trus je uložený v tvare pripomínajúcom špirálu (viditeľný voľným okom). Počas roka majú v našich podmienkach približne 2–3 generácie. Prezimujú v štádiu kukiel, ktoré sú uložené v kokónoch na kôre alebo konároch. V rámci ochranných opatrení je nevyhnutné zamerať pozornosť najmä na 1. a 2. generáciu škodcu. Na chemickú ochranu sú povolené nasledujúce insekticídy: Affirm (emamectín); Karate Zeon 5 CS (aj v MB), Karate Zeon 050 CS, Karathe Zeon 5CS, Kusti, Ninja Zeon 5 CS, Sentinel, Vaztak Pro a Samuraj (iba v MB) (lambda-cyhalothrin); Leptostar 200 SL, Neemazal_T_S (aj v MB, azadirachtín) a Zdravá záhrada - Prípravok proti larvám pásavky a inému škodlivému hmyzu, Zdravá záhrada - Prípravok proti voškám, strapkám a inému škodlivému hmyzu (iba v MB); Spintor (aj v MB) a Nexsuba (spinosad); Aceiro 200 SL, Harakiri, Luminis, Tazonit 200 SL, Verdalia (acetamiprid).

Skorú červivosť plodov jabloní spôsobuje škodca piliarka jablčná. Piliarky môžeme opísať ako drobné osičky, ktorých larvy sa môžu v niektorých rokoch premnožiť a spôsobiť viditeľné straty na úrode.

Piliarka jablčná prezimuje v štádiu larvy v kokóniku v pôde. Na jar sa kuklí a následne sa liahnu dospelé jedince. Samičky kladú jednotlivé vajčka do kališnej časti kvetov. Približne po 10 dňoch sa liahnu larvy, ktoré na mladých plodoch vyžierajú povrchové špirálovité chodbičky. Neskôr prenikajú do stredu plodu. Plod opúšťajú zreteľným veľkým otvorom, pri ktorom možno nájsť aj kôpku vlhkého hnedého trusu. Jedna larva môže poškodiť až 2–3 plody hostiteľského stromu. Dospelé larvy vypadávajú na zem, kde sa zahrabávajú do pôdy na prezimovanie. Škodca má jednu generáciu ročne. Ochrana proti piliarkam má význam najmä v oblastiach s pravidelným výskytom škôd na úrode. Je potrebné zdôrazniť, že postačuje jeden dôkladný postrek hostiteľských stromov ihneď po odkvitnutí, keď opadávajú posledné korunné lupienky (pozor – nie skôr, keď ešte lietajú včely!).

Na sledovanie rojenia a odchyt dospelých jedincov sú povolené nasledujúce pomocné prípravky: Arboband-Lepové dosky biele, Biele lepové doštičky (polyolefiny) alebo Stopset B (polypropylén) (aj v MB). Na chemickú ochranu je povolený insekticíd Sivanto Prime (flupyradifurone) a Zdravá záhrada - Prípravok proti larvám pásavky a inému škodlivému hmyzu iba, Zdravá záhrada - Prípravok proti voškám, strapkám a inému škodlivému hmyzu (oba iba v MB), Neemazal_T_S (aj v MB, azadirachtín). Na larvy sú povolené: Karate Zeon 050 CS, Karate Zeon 5 CS, Karathe Zeon 5CS, Kusti, Ninja Zeon 5 CS, Sentinel, Vaztak Pro pre profesionálneho používateľa.

Ďalšou možnosťou je využitie prípravkov proti žravým a cicavým škodcom alebo húseniciam – insekticídy: Decis EW 50, Delta EW 50, Dinastia, Decis Protech (deltamethrin) a Sanium Ultra, Sanium Ultra AL (iba v MB).

Radi by sme priblížili a upozornili na **americkú múčnatku egreša**, ktorú spôsobuje mikroskopická huba ***Podosphaera mors-uvae***. Prvé príznaky napadnutia sú často viditeľné už v máji. Charakteristické príznaky možno pozorovať na mladých výhonkoch, listoch a plodoch. Objavujú sa typické biele škvrny tvorené múčnatým povlakom mycélia s konídiami huby. Mycélium sa pomerne rýchlo rozširuje po celom povrchu výhonkov, ktoré sa následne deformujú a ich vrcholy môžu odumierať. Dôležité je zdôrazniť najmä preventívne opatrenia na obmedzenie šírenia ochorenia, ako sú výber vzdušných stanovišť, vhodný (skôr širší) spon výsadby, vyrovnaná výživa, obmedzenie nadmerného hnojenia dusíkom a správny rez zabezpečujúci vzdušnosť krov. Kľúčovým faktorom je aj výber odrody. Medzi odolnejšie odrody patria napríklad červenoplodé egreše Rokula, Rolanda a Hinnonmaki Rod, ako aj bieloplodé odrody Invikta a Rixanta. Stredne odolné sú napríklad Strážov a Chryso. Naopak, za náchylné až veľmi náchylné sa považujú napríklad Bíly nádherný, Citrónový obří, Produkta, Roman, Šolcova naděje či Zlatá figa. Výsadby egrešov s pravidelným výskytom ochorenia je možné chemicky ošetriť ešte pred kvitnutím. Plody s viditeľnými príznakmi je potrebné mechanicky odstrániť a zlikvidovať, keďže následný chemický zásah už nedokáže napadnutie výrazne obmedziť.

Na chemickú ochranu egrešov a drobného ovocia (podľa etikety) sú povolené nasledujúce prípravky na ochranu rastlín: pomocný prípravok Aqua Vitrin K s účinnou látkou vodné sklo draselné je dostupný aj v MB; Discus je čiastočne systémovo pôsobiaci fungicíd (kresoxim-methyl); Fytosave (účinná látka COS-OGA) pôsobí ako rastlinný elicitor; Luna Sensation obsahuje 2 účinné látky fluopyram a trifloxystrobin; Nimrod obsahuje účinnú látku bupirimate a je absorbovaný listami a translokuje sa v xyléme; Serenade Aso je biologický fungicídny prípravok (aj v MB) s účinnou zložkou *Bacillus amyloliquefaciens* kmeň QST 713; fungicídy Síra BL alebo Sulfurus (aj v MB) a Thiopron (síra); Vitisan (hydrogénuhličitan draselný) je kontaktný fungicídny prípravok s preventívnym a kuratívnym účinkom; Zato 50 WG je širokospektrálny listový fungicíd s účinnou látkou trifloxystrobin.

Pri použití všetkých prípravkov na ochranu rastlín, ktoré boli spomenuté, je dôležitou podmienkou riadiť sa pokynmi pre ich aplikáciu, ktoré sú uvedené na etikete konkrétneho prípravku na ochranu rastlín!

Ing. Maroš Lučaj
ÚKSÚP – OOR
28.04.2026